

This eChok Volume of
במדבר 2 Numbers

is donated in loving memory of

Emilio Attia Z"L

נלב"ע שביעי של פסח תשנ"ד

April 2, 1994

ת.נ.צ.ב.ה.

יכוין בקריאת חמשה פסוקים אלו שהם כנגד ה דמילוי הה אחרונה דשם ב"ן לקנות הארת רוח משבת הבאה

יג לְזָרַח מִשְׁפַּחַת הַזַּרְחִי לְשָׁאוּל מִשְׁפַּחַת
 זָרְעֵית שָׁאוּל: יד אֵלֶּיךָ זָרְעֵית
 שְׁמֵעוֹן עֲשָׂרִים וּתְרִינֵי אֲלֵפִין
 יג לְזָרַח מִשְׁפַּחַת הַזַּרְחִי לְשָׁאוּל מִשְׁפַּחַת
 יד אֵלֶּה מִשְׁפַּחַת הַשְּׁמֵעָנִי שְׁנַיִם

(13) The family of the Zarchi from Zerach, the family of the Shauli from Shaul.

(14) These were the families of the Shimoni, twenty-two thousand and two

RASHI

רש"י

(13) **From Zerach** — This was Tzochar (see Exodus 6:15), a name related to the word צהר, which means light. But, the family of Ohad [mentioned in Exodus] ceased to exist, and likewise five [families] from the tribe of Binyamin [also ceased to exist]. For he had come to Egypt with ten sons, but only five are counted here. So, too, was it with Etzbon of the tribe of Gad, so [altogether] seven families [ceased to exist]. And I found in the Talmud Yerushalmi (Sotah 1:1) that when Aharon died, the clouds of glory departed, and the Canaanites came to fight against Israel. They [the Israelites] set their hearts to returning to Egypt, and they went back eight stations [compare 21:4], from Mount Hor to Moserah, as it states: "The Children of Israel journeyed from Be'erot of B'nei Yaakan to Moserah; there Aharon died" (Deuteronomy 10:6). But did he not die at Mount Hor? And [furthermore,] going back from Moserah to Mount Hor, there are eight stations in the journey! However, they turned back, and the sons of Levi pursued them to bring them back, killing seven of their families. And the sons of Levi lost four families [in the battle]: The families of the Shimi and the Uzzieli, and of the three sons of Yitzhar, only the family of the Korachi is mentioned. I do not know [the identity of] the fourth one. And Rabbi Tanchuma expounded that they [the seven Israelite families] died in the plague in the matter of Bilam [see 25:9] (Midrash Tanchuma Pinchas 5), but [this cannot be, for] according to the number missing from the tribe of Shimon in this count compared with the first count [which took place] in the Sinai desert, it would seem that all twenty-four thousand who died [in the plague] were from the tribe of Shimon (Midrash Tanchuma Vayechi 10).

(יג) לְזָרַח: הוא צהר, לְשׁוֹן צַהַר, אֲבָל מִשְׁפַּחַת אֹהַד בְּטֹלָה וְכֵן חֲמֵשָׁה מִשְׁבֵּט בְּנֵימִין, שְׁהָרִי בְּעֶשְׂרֵה בְּנֵימִין יָרַד לְמִצְרַיִם וְכָאֵן לֹא מָנָה אֶלָּא חֲמֵשָׁה וְכֵן אֲבָבֵן לְגַד, הָרִי שֶׁבַע מִשְׁפָּחוֹת. מִצָּאֵתִי בְּגִמְרָא יְרוּשְׁלַמִּית, שְׁכַשְׁמַת אֶהְרֹן נִסְתַּלְקוּ עֲנָנֵי כְבוֹד, וּבָאוּ הַכְּנַעֲנִים לְהִלָּחֵם בְּיִשְׂרָאֵל, וְנָתְנוּ לֵב לְחֹזֵר לְמִצְרַיִם, וְחֹזְרוּ לְאַחֻרֵיהֶם שְׁמוֹנֶה מִסְעוֹת מִהָר הָהָר לְמוֹסְרָה, שְׁנֶאֱמַר (דְּבָרִים י'): "וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל נָסְעוּ מִבְּאֵרוֹת בְּנֵי-יַעֲקֹב מוֹסְרָה שָׁם מֵת אֶהְרֹן". וְהֵלֵא בְּהָר הָהָר מֵת?! וּמִמוֹסְרָה עַד הָר הָהָר שְׁמוֹנֶה מִסְעוֹת יֵשׁ לְמִפְרָע? אֶלָּא שְׁחֹזְרוּ לְאַחֻרֵיהֶם, וְרָדְפוּ בְּנֵי לֵוִי אַחֲרֵיהֶם לְהַחֲזִירָם, וְהָרְגוּ מֵהֶם שֶׁבַע מִשְׁפָּחוֹת, וּמִבְּנֵי לֵוִי נָפְלוּ אַרְבַּע מִשְׁפָּחוֹת: מִשְׁפַּחַת שְׁמֵעִי וְעִזִּיאֵלִי, וּמִבְּנֵי יִצְחָר לֹא נִמְנוּ כָּאֵן אֶלָּא מִשְׁפַּחַת הַקֹּרַחִי; וְהִרְבִּיעֵית לֹא יָרְעֵתִי מֵהָיָא. וְרַבִּי תַנְחוּמָא דְרַשׁ, שְׁמַתוֹ בְּמַגֵּפָה בְּדָבָר בְּלַעַם, אֲבָל לְפִי הַחֲסֵרוֹן שְׁחָסַר מִשְׁבֵּט שְׁמֵעוֹן בְּמִנְיָן זֶה מִמִּנְיָן הָרֵאשׁוֹן שְׁבַמְדָּבָר סִינֵי נִרְאָה שְׁכָל כ"ד אֵלֶּה נָפְלוּ מִשְׁבֵּטוֹ שֶׁל שְׁמֵעוֹן;

ומאתן: טו בני גד לזרעיהון
 לצפון זרעית צפון לחגי
 זרעית חגי לשוני זרעית
 שוני: טז לאזני זרעית אזני
 לערי זרעית ערי: יז לארוד
 זרעית ארודי לאראלי זרעית
 אראלי:

ועשרים אלה ומאתים: ס טו בני גד
 למשפחתם לצפון משפחת הצפוני לחגי
 משפחת החגי לשוני משפחת השוני:
 טז לאזני משפחת האזני לערי משפחת
 הערי: יז לארוד משפחת הארודי לאראלי
 משפחת האראלי:

hundred. (15) The descendants of Gad according to their families: The family of the Tzifoni from Tzifon, the family of the Chaggi from Chaggi, the family of the Shuni from Shuni, (16) The family of the Ozni from Ozni, the family of the Eiri from Eiri, (17) The family of the Arodi from Arod, the family of the Areili from Areili.

RASHI

רש"י

(16) **From Ozni** — *I believe that this was the family of Etzbon (see Genesis 46:16), but I do not know why his family was not called*

(טז) לאזני: אומר אני שזו משפחת אצבון ואיני יודע למה לא נקראת משפחתו על שמו:

after his name.

PROPHETS Kings I 19

נביאים מלכים א פרק יט

כא ותב מבתרוהי ונסיב ית
 פדן תוריא והדמיה ובמני
 תוריא בשיל להון בסרא ויהב
 לעמא ואכלו וקם ואזל בתר
 אליהו ושמשיה: א ובר הדד
 מלקא דארם כנש ית כל

כא וישב מאחריו ויקח את צמד הבקר ויזבחהו
 ובכלי הבקר בשלם הבשר ויתן לעם ואכלו
 ויקם וילך אחרי אליהו וישרתהו: כ א ובן הדד
 מלך ארם קבץ את כל חילו ושלשים ושנים

(21) And he returned from after him and he took the yoke of oxen and slaughtered them and with the gear of the oxen he cooked the meat for them; he gave the people and they ate. And he rose and followed Eliyahu and ministered to him. **20** (1) And Ben Hadad, the king of Aram gathered all his army and thirty-two kings with him and horses and chariots and he went up

RASHI

רש"י

(21) בשלם — [Means,] בישל להם — *he cooked for them the meat. And he gave the people — out of great joy he made a feast.*

(כא) בשלם. בישל להם את הבשר: ויתן לעם מרוב שמחה עשה משתה:

מִשְׁרֵי־תִיָּהּ וּתְלָתִין וּתְרִין
מַלְכִין עֲמִיָּה וְסוּסוֹן וּרְתִיכִין
וּסְלִיק וְצָר עַל שׁוּמְרוֹן וְאֶגִּית
קָרַב אֶבֶה: ב וּשְׁלַח אֲזַגְדִּין
לְוֹת אַחָאָב מֶלֶכָא דִּישְׂרָאֵל
לְקַרְתָּא: ג וְאָמַר לֵיהּ כְּדַנְן
אָמַר בַּר הַדַּד כְּסָפְךָ וְדַהֲבְךָ
דִּילִי הוּא וְנִשְׂיָךְ וּבְנֵיךָ שְׁפִירֵיךָ
דִּילִי אֵינּוּן: ד וְאֶתִּיב מֶלֶכָא

מֶלֶךְ אָתּוּ וְסוּס וְיַעַל וְיִצֹר עַל־שְׁמֹרוֹן
וְיִלָּחֶם בָּהּ: ב וְיִשְׁלַח מַלְאָכִים אֶל־אַחָאָב מֶלֶךְ־
יִשְׂרָאֵל הָעִירָהּ: ג וְיֹאמֶר לוֹ כֹּה אָמַר בֶּן־הַדַּד
כְּסָפְךָ וְזַהֲבְךָ לִי־הוּא וְנִשְׂיָךְ וּבְנֵיךָ הַטּוֹבִים
לִי־הֵם: ד וְיַעַן מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל וְיֹאמֶר כְּדַבְּרְךָ אֲדַנִּי
הַמֶּלֶךְ לְךָ אֲנִי וְכָל־אֲשֶׁר־לִי:

דִּישְׂרָאֵל וְאָמַר כְּפִתְגַּמְךָ רַבּוּנִי מֶלֶכָא דִּילְךָ נַפְשִׁי וְכָל דִּילִי:

and besieged Shomron, waging war against it. (2) And he sent messengers to Achav, king of Israel, to the city. (3) And he said to him: Thus, said Ben Hadad: Your silver and gold are mine; your best wives and children are mine. (4) And the king of Israel answered him saying: As you say, my master, the king, I am yours as well as all that is mine.

WRITINGS Psalms 107

כתובים תהלים פרק קז

כו סִלְקִין צִית שְׁמַיָּא נַחְתִּין
עֲמִקִּי תְהוּמָא נַפְשְׁתְּהוֹן
כְּבִישָׂא תַתְּמוּגָג: כז יִרְתְּתוֹן
יְנוּעוֹן הִיד רִוּיָא דְחַמְר וְכָל
חֻכְמַתְהוֹן מְסַתְּלַעְמָא:
כח וְצִלוֹ קָדָם יי כַּד צִיק לְהוֹן
וּמְעִיקְתְּהוֹן יִפֵּק תְּהוֹן: כט יָקִים עֲלֵעוּלָא לְשִׁתְּיָקוּתָא וְיִשְׁתְּקוֹן גְּלִילְהוֹן:

כו יַעֲלוּ שָׁמַיִם יִרְדּוּ תְהוּמוֹת נַפְשָׁם בְּרַעַה תַתְּמוּגָג:
כז יְחוּגּוּ וְיִנוּעוּ כְּשֹׁכּוֹר וְכָל־חֲכַמְתֶּם תַתְּבַלְעוּ:
כח וְיִצְעֲקוּ אֶל־יְהוָה בְּצָר לָהֶם וּמִמְצוּקֵיהֶם
יִוצִיָּאֵם: כט יָקִים סַעְרָה לְדַמְמָה וְיִחַשּׁוּ גְלִילְהֶם:

(26) They rise to the heavens, they descend to the depths, their soul melts away because of trouble. (27) They reel to and fro and stagger like a drunkard and all their wisdom is swallowed up. (28) Then they cried to the Lord in their distress and he saved them from their anguish. (29) He makes the storm calm

RASHI

רש"י

(26) יַעֲלוּ — *The waves reach up to the heavens and afterwards come down to the depths. Their soul* — *Of those who are on the ships.* (27) יְחוּגּוּ — *An expression of breaking up.* (29) לְדַמְמָה — *[He causes the storm to] be quiet.* וְיִחַשּׁוּ — *[And their waves] are stilled.*

(כו) יַעֲלוּ. הַגְּלִים עַד לְשָׁמַיִם אַחַר כִּף תְּרַדְנָה עַד תְּהוּמָה: נַפְשָׁם. שָׁל יוֹשְׁבֵי הָאֲנִיּוֹת: (כז) יְחוּגּוּ. לְשׁוֹן שְׁבָר: (כט) לְדַמְמָה. לְשִׁתְּיָקוּתָא וְיִחַשּׁוּ. וְיִשְׁתְּקוּ: (ל) וְיִשְׁמְחוּ. יוֹרְדֵי הַיָּם: כִּי יִשְׁתְּקוּ. הַגְּלִים: וְיִנְחֶם. וְיִנְהַגֵּם:

(30) **And they rejoiced** — *Those who go down to sail the seas. Because they were quieted* — *[Referring to] the waves.* וְיִנְחֶם — *He led them.*

ל וַיִּשְׂמְחוּ כִּי־יִשְׁתַּקְּוּ וַיִּנְחֵם אֶל־מַחֲזוֹ הַפָּצָם: ל וַיְחַדְּדוּן אָרוּם שְׁתַּקִּין וַדְּבָרָנוּן לַמַּחֲזוֹ רַעֲיָתָהוּן:

and their waves are stilled. (30) And they rejoiced because they were quieted and he led them to their desired border.

Mishnah Bekhorot, chapter 2

משנה בכורות פרק ב

(1) One who buys an embryo [while still in its mothers womb] of a cow belonging to a gentile or who sells one to him, although it is not permitted (see Mishnah 1 in the previous chapter), or who forms a partnership with him, or who receives [an animal] from him to look after [the Jew takes care of the cow and in return, he keeps the embryo], or who gives [his cow] to him [to look after, the gentile keeping the embryo], is exempt from the law of the firstling, for it says: “[I

א הַלֹּקַח עֶבֶר פָּרְתוֹ שֶׁל נְכָרִי, וְהַמוֹכֵר לוֹ אֶף עַל פִּי שְׂאִינוֹ רִשְׁאִי, הַמְשַׁתְּתֵף לוֹ, וְהַמְקַבֵּל מִמֶּנּוּ, וְהַנּוֹתֵן לוֹ בְּקַבְלָהּ, פְּטוּר מִן הַבְּכוּרָה, שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר ג), בְּיִשְׂרָאֵל, אֲבָל לֹא בְּאַחֵרִים. כִּהְנִים וְלוֹיִם חִיבִין. לֹא נִפְטְרוּ מִבְּכוּר בְּהֵמָה טְהוֹרָה, (ולא נִפְטְרוּ) אֶלָּא מִפְּדִיוֹן הַבֵּן וּמִפְּטֵר חֲמוּר: ב כֹּל הַקְּדוּשִׁים שֶׁקָּדַם מוֹם קָבוֹעַ לְהַקְדִּישׁוֹ, וְנִפְדֵּי, חִיבִים בְּבְכוּרָה וּבַמְתָּנוּת, וַיִּצְאִין לְחֵלְצֵין לְגֹזֵוֹ וְלִהְעֵבֵד, וְיִלְדֵין וְיַחֲלֹבֵין מִתֵּר לְאַחַר פְּדִיוֹנָן, וְהַשׁוֹחֲטֵן בַּחוּץ פְּטוּר, וְאִין עוֹשִׂים תְּמוּרָה, וְאִם מִתּוֹ יִפְדֵּי, חוּץ מִן הַבְּכוּר וּמִן הַמַּעֲשֵׂר: ג כֹּל

sanctified every firstborn] in Israel [for Myself, man and animal alike]” “In Israel,” but not “in gentiles”. Priests and levites are not exempt from [the law of] the firstling from a pure [kosher] animal, but [are] only [exempt] of a first-born son and the first-born of a donkey (see Mishnah 1, in the previous chapter). (2) All consecrated animals which contracted a permanent, physical blemish before they were consecrated [and thus, their consecration is only for their value, as they are unfit to be sacrificed] and have been redeemed [with money which is used to purchase unblemished animals], are subject to the law of the firstling [if they bear a male firstling, this would not be so if they had borne before the blemish, in which case, it would have become sanctified as קדושת הגוף (a sacrificial sanctity) and thus, one sanctity does not superimpose over another sanctity] and [are subject] to these the dues [of the shoulder, cheeks and the stomach], and like non-consecrated animals, they may be shorn and may be put to work, and after they have been redeemed, their young and their milk are permitted [though they conceived before they were redeemed]. One who slaughtered them [even before they had been redeemed (Tosfot Yom Tov)] outside the Sanctuary is not liable, and [if one said: Let this animal be substituted for the blemished one] they do not render that which was substituted for them [holy]. If they died [before being redeemed], they may be redeemed [after death], except for the firstling [when born blemished whose very body (קדושת הגוף) is consecrated as it is still considered a firstling] and the tithe of cattle [if the tenth which was designated as the tithe was blemished, it, nevertheless, becomes consecrated since the verse regarding tithes states: “He must not inspect for a good or a bad one”] (Leviticus 27:33). (3) All [consecrated

רבנו עובדיה מברטנורא

א הַלֹּקַח עוֹבֵר פָּרְתוֹ. אַע"פ שְׂאִינוֹ רִשְׁאִי. לַמְּכוּר לוֹ בְּהֵמָה גִּסָּה: ב כֹּל הַקְּדוּשִׁים שֶׁקָּדַם מוֹם קָבוֹעַ לְהַקְדִּישׁוֹן

animals] which had contracted a permanent blemish after they were consecrated, or if they had contracted a passing blemish before they were consecrated, and subsequently, [after consecration] contracted a permanent blemish [as a temporary blemish does not invalidate the animal after it passes], and have been redeemed, are exempt from the law of the firstling and from these dues [since

the verse: “May eat thereof, as of the deer and as the gazelle,” (Deuteronomy 12:15, see Rashi there) compares invalid, blemished animals which were redeemed, to deer and gazelle which do not have the law of firstling, and shoulder, cheeks and stomach are not given from them], and they may not [like totally consecrated animals] be shorn or put to work [the verse states: “You may slaughter and eat meat,” (ibid.) thus, allowing only eating the flesh] and [if they became pregnant before being redeemed and gave birth] after they have been redeemed their young and their milk are forbidden [“And eat meat,” (ibid.) only the meat is permitted], and [according to Rabbi Akiva, those slightly blemished animals whom he holds, had they been placed on the altar, are not removed, (see Zevachim 9:3, Chok vol. 2, pg. 277)] he who slaughtered them outside the Sanctuary is liable [the *halachah*, however, is that he would not be liable], and they [before redemption] render that which was substituted for them [holy], and if they died [before redemption] must be buried [since one may not redeem a consecrated animal just to feed it to the dogs]. (4) If one receives a flock from a gentile on “iron terms” [i.e., at a set price for a set time regardless whether the flock increases or decreases in value and they divide the offspring; if the Israelite does not pay him, the gentile takes his due from the offspring], their offspring are exempt [from the law of the firstling because the gentile is still connected financially to the offspring]. But the offspring of those offspring [which no longer have any connection to the gentile and thus, totally belong to the Jew, they, therefore,] are liable. If [the Israelite says to the gentile: If the mothers die, you may make up the total of your herd from the offspring, thus] he put the offspring in the place of their mothers, then the offspring of the offspring are [also] exempt. But the offspring of the offspring of the offspring are liable. Rabban Shimon ben Gamliel says: Even up to ten generations, the

רבנו עובדיה מברטנורא

כו'. וכל שקדם הקדשן את מומן. הנך תרתי בבי פירשנו לעיל במס' חולין: ד המקבל צאן ברזל מן הנכרי. ששם לו הנכרי בהמותיו בדמים קצובים ולתת לו אותן דמים עד עשר שנים בין מתו בין הוולו, ואותן ולדות שיהיו להן עד אותו זמן יהו ביניהן: ולדות פטורין. מן הבכורה. ולדותיהן של אותן צאן כשיגדלו ויבכרו יפטרו מן הבכורה. דאי לא יחייב זווי לנכרי, תפסי בהמה. ואיל לא משבח בהמה, תפסי ולדות, אשתכח דשייכא יד נכרי בולדות, הלכך ולדות בכורות שיהיו לאותן ולדות פטורות מן הבכורה דכל דשייכא יד נכרי באמו, הוא פטור מן הבכורה. אבל מה שייבכרו ולדי ולדות, דהיינו רביעי לצאן ברזל, יתנו לכהן, דכולי האי לא שייכא יד נכרי למתפט ולדי ולדות: הכי גרסינן, העמיד ולדות תחת אמותיהן ולדי ולדות פטורין ולדי ולדות חייבים. העמיד ולדות תחת אמותיהן, שפתח לו פתח לנכרי להיות לו כח בולדות ואמר לו אם ימותו הבהמות תטול ולדות המגיעות לחלקי, השתא אלימא

שקדם הקדשן את מומן, או מום עובר להקדשן, ולאחר מכאן נולד להם מום קבוע (ונפדו), פטורין מן הבכורה ומן המתנות, ואינן יוצאין לחלין לגזו ולהעבר, וולדן וחלבן אסור לאחר פדיונן, והשוחטן בחוץ תיב, ועושין תמורה, ואם מתו יקברו: ד המקבל צאן ברזל מן הנכרי, ולדות פטורין, וולדי ולדות תיבין. העמיד ולדות תחת אמותיהם, וולדי ולדות פטורין, וולדי וולדי ולדות תיבין. רבן שמעון

offspring are exempt since [as long as he did not pay the gentile his due] they are pledged to the gentile [the *halachah* does not follow Rabban Shimon ben Gamliel]. (5) If a sheep gave birth to that which looked like a goat, or a goat gave birth to that which looked like a sheep, [although both species are liable to the law of the firstling, nevertheless,] it is exempt from the law of the firstling [the verse states: “However, a firstborn ox or a firstborn sheep or a firstborn goat” (Numbers 18:17), the

Gemara explains that this verse tells us that the laws of the firstborn do not apply until the animal is a bull and its offspring is a bull; until it is a sheep and its offspring is a sheep; it is a goat and its offspring is a goat (Bekhorot 5b)], but if it possesses certain clear marks [resembling the mother], it is liable [to the law of the firstling]. (6) If a sheep, which never before had given birth, bore two males and both heads came out simultaneously, Rabbi Yose HaGalili says: Both belong to the priest, for it states: “The males are the Lord’s” (Exodus 13:12) [“males”, in plural, proving that there exists the possibility of two belonging to the priest], but the Sages say: It is impossible [for both heads to come out simultaneously, rather, one came before the other, but we don’t know which one] therefore, one remains [with the owner] and the other is for the priest. Rabbi Tarfon says: The priest chooses the better one [since it is likely that the healthier one was born first and thus, he is the firstborn]. Rabbi Akiva says: The fat one is judged between them [the Israelite says to the priest: Prove the fatter one is yours and take it and since he can’t prove it, the Israelite keeps the fatter one and the priest takes the leaner one], and the second one [the fat one in the Israelite’s possession] is left to pasture until it becomes blemished [since it is a doubtful firstborn which, if unblemished, would have to be offered on the altar, the same holds true regarding the leaner one which the priest took; as we are talking about a period after the destruction of the Temple when sacrifices are no longer offered, once they become blemished, they are permitted to be eaten], the owner [of the fatter one] is liable for the [priest’s] gifts [for, if it is a firstborn, the whole animal belongs to the priest and if it is not, then it is a regular animal which is, anyway, subject to the priestly gifts of the shoulder, cheeks and stomach; this is the view of Rabbi Meir of Mishnah 8]. Rabbi Yose exempts him [from the priestly gifts; it is considered as though it were given to the priest who returned it to the Israelite (see Mishnah 8)]. If one of them died [before he gave it to the priest],

רבנו עובדיה מברטנורא

יד נכרי טפי ושייבא בדור אחר טפי משל הראשון, הלכך ולדי ולדות של בהמות צאן ברזל כשבכרו פטורות מן הבכורה, הואיל ושייבא יד הנכרי בדידהו. וולדי ולדות של ולדות כשיבכרו דהיינו חמישי לצאן ברזל ינתנו לכהן: שאחריותן לנכרי. דלעולם כל מה דמשבח נכרי תפיס. ואין הלכה כרבן שמעון בן גמליאל: **ה רחל שילדה כמין עז.** אע”ג דתרויהו מנינים חייבים בבכורה, אפילו הכי אם אינו דומה לאמו פטור מן הבכורה, דכתיב אך בכור שור, עד שיהא הוא [שור] ובכורו שור: **ואם יש בו מקצת סימנים.** שדומה לאמו עד שהוא ניכר בהן שהוא מאותו המין, חייב: **ו שנאמר הזכרים.** משמע שנים: **אי אפשר.** לצמצם שיצאו שני ראשיון כאחד אלא האחד יצא תחילה ולא ידעין

בן גמליאל אומר, אפילו עד עשרה דורות, פטורין, שאחריותן לנכרי: **ה רחל שילדה כמין עז, ועז שילדה כמין רחל, פטור מן הבכורה.** ואם יש בו מקצת סימנים, חייב: **ו רחל שלא בכרה וילדה שני זכרים ויצאו שני ראשיון כאחד, רבי יוסי הגלילי אומר, שניהן לכהן.** שנאמר (שמות יג), הזכרים לה'. וחקמים אומרים, אי אפשר, אלא אחד לו ואחד לכהן. רבי טרפון אומר, הכהן בוחר לו את היפה. רבי עקיבא אומר, משמנים ביניהן, והשני ירעה עד שייסתאב. וחייב במתנות. רבי יוסי פוטר. מת אחד

Rabbi Tarfon says: They divide [the living one]. The Gemara explains that Rabbi Tarfon changed his opinion and no longer holds that the priest chooses the better one, rather, they both have equal rights and therefore, if one dies, they divide]. Rabbi Akiva says: The claimant [who is the priest trying to take the animal from the Israelite] must produce the evidence [that it is his; the *halachah* follows Rabbi Akiva]. If it gave birth to a male and a female, [here even Rabbi Tarfon agrees that] the priest receives nothing [here there is a doubt whether there is a firstborn male altogether, whereas in the first case, there is a definite firstborn, we just don't know which it is]. (7) If two sheep, which had never previously given birth, bore two males, both belong to the priest. [If they gave birth] to a male and a female, the male belongs to the priest. [If they gave birth] to two males [one of which is a firstborn] and a female, one [male] remains with him, and the other belongs to the priest. Rabbi Tarfon says: The priest chooses the better one [since it is likely that the healthier one was born first and thus, he is the firstborn]. Rabbi Akiva says: The fat one is judged between them [and remains with the Israelite and since the priest must prove his position, the priest takes the leaner one, as above] and the second one [i.e., the fat one, see explanation above] pastures until blemished, and he is also liable for the priestly gifts; Rabbi Yose, however, exempts him [from the priestly gifts]. If one of them dies [before having given one to the priest], Rabbi Tarfon says: They divide [the living one]. Rabbi Akiva says: The claimant [in this case, the priest] must produce the evidence [and thus, it remains with the Israelite]. [If they gave birth to] two females and one male or two males and two females [thus, the possibility exists that there is no male firstborn], the priest receives nothing [since he must

מהן, רבי טרפון אומר, יחלוקו. רבי עקיבא אומר, המוציא מחברו עליו הראיה. זכר ונקבה, אין כאן לכהן כלום: ז שתי רחלות שלא בכרו, וילדו שני זכרים, נתן שניהם לכהן. זכר ונקבה, הזכר לכהן. שני זכרים ונקבה, אחד לו ואחד לכהן. רבי טרפון אומר, הכהן בורר לו את היפה. רבי עקיבא אומר, משמנים ביניהן, והשני ירעה עד שישתאב. וחיב במתנות. רבי יוסי פוטר. מת אחד מהן, רבי טרפון אומר, יחלוקו. רבי עקיבא אומר, המוציא מחברו עליו הראיה. שתי נקבות וזכר, או שני זכרים ושתי

רבנו עובדיה מברטנורא

הי מנייהו: בורר לו את היפה. דמסתמא היפה והבריא נפק ברישא: משמנים ביניהן. הבעלים והכהן אין להם יתרון זה על זה בחלוקתן אלא השומן, שהישראל נוטל השומן ומניח הכחוש לכהן, שהמוציא מחברו עליו הראיה. והלכה כר' עקיבא: והשני. שנשאר לישראל ירעה עד שיפול בו מום ואחר כך יאכל, דספק בכור הוא, הלכך אינו נשחט תמים. ובאותו של כהן לא היה צריך למימר דודאי אינו שוחט עד שיהא בו מום, דבזמן הזה קמייירי: וחיב במתנות. הישראל כשישחטנו יתן לכהן הזרוע והלחיים והקיבה, ממה נפשך, אי בכור הוא כולו לכהן, אי לאו בכור הוא חיב במתנות: ור' יוסי פוטר. דהוי כאילו זכה בו כהן והגיע לידו וכשנפל בו מום נתנו לישראל, ונמצא שהוא פטור מן המתנות הואיל וחשבינן ליה כאילו בא מיד כהן לישראל. והלכה כר' יוסי: ר' טרפון אומר יחלוקו. דהדר ביה ר' טרפון ממאי דאמר לעיל דכהן בורר לו את היפה, וסבר דמחיים נמי שמין את שניהם בדמים וחולקים את הדמים, דלשניהן יש חלק בשניהם, הלכך מת אחד מהם יחלוקו את החי: ר' עקיבא אומר המוציא מחברו עליו הראיה. והלכה כרבי עקיבא: זכר ונקבה אין לכהן כלום. דשמא נקבה יצאתה תחלה והמוציא מחברו עליו הראיה. והכא אפילו רבי טרפון מודה, דהתם הוא דקא פליג משום דודאי הוי חד לכהן הלכך יפה כחו לחלק בשוה, אבל הכא הורע

prove that there is a firstborn male; however, they are left to pasture until they become blemished since they are all doubtful firstborns]. (8) If one [of the sheep] had previously given birth and the other had never previously given birth and they bore two males, one remains with him and the other belongs to the priest. Rabbi Tarfon says: The priest chooses the better one. Rabbi Akiva says: The fat one is judged between them [and remains with the Israelite; since the priest must prove his position, the priest takes the leaner one, as above] and the second one [i.e., the fat one,] pastures until blemished, and he is also liable for the priestly gifts; Rabbi Yose, however, exempts him [from the priestly gifts], for Rabbi Yose says: Wherever the priest receives [an animal] in its stead [i.e., wherever he takes an animal when there is a doubt whether it is a firstborn], he [the other animal] is exempt from the priestly gifts [if the animal that is the hands of the Israelite is, in reality, a firstborn, the Rabbis considered it as if he were exchanged for the other animal that is now in the hands of the priest thus, the priest traded the firstborn to the Israelite, and the law is that an animal that belongs to a priest which was, subsequently, sold or traded to an Israelite, is exempt from priestly gifts]. Rabbi Meir [who is the *Tanna* of Mishnah 6 above], however, makes him liable (see above). If one of them dies: Rabbi Tarfon says: They divide [the living one]. Rabbi Akiva says: The claimant must produce the evidence [and thus, it remains with the Israelite]. [If they gave birth] to one male and one female [it is possible that the sheep which had previously given birth, had now given birth to the male, thus, there is no first-born altogether] the priest receives nothing. (9) Regarding one extracted through a cesarian section and the firstling which came after it, Rabbi Tarfon says: Both [animals are doubtful firstborns and therefore, they] pasture until they are blemished and are eaten with their blemishes by the owners [and since a firstborn might be limited to one who is both the first to be born and also the first to open the womb, it is possible that neither is subject to the laws of a firstling, therefore, in this case Rabbi Tarfon admits that the burden of proof is on the priest and he receives nothing] whereas Rabbi Akiva says: In both cases, the law of the firstling does not

רבנו עובדיה מברטנורא

כחו, דשמא לא שייבא בכורה כלל. ומיהוירעה עד שיטאב ואחר כך יאכלנו דספק הוא: **ט יוצא דופן**. שנקרעה אמו והוציאו העובר דרך דפנותיה: **והבא אחריו**. הנוול אחריו דרך הרחם: **ירעו עד שיטאבו**. דמספקא ליה לר' טרפון אי בכור לולדות קדיש אע"פ שאינו בכור לרחמים כגון יוצא דופן שהוא הראשון שנוול אע"פ שלא פטר הוא את הרחם, אי בכור לרחמים קדיש אע"פ שאינו בכור לולדות כגון הבא אחר יוצא דופן שהוא הראשון שפטר את הרחם אבל אינו בכור לולדות שהרי יוצא דופן קדמוהו, ומספיקא שניהם ירעו עד שיטאבו ויאכלו במומן לבעלים, דשמא תרתי בעינן בכור לולדות ולרחמים ואין שום אחד מהן קדוש והמוציא מחבירו עליו הראיה. ור' עקיבא פשיטא ליה דתרווייהו בעינן ואין שום אחד מהן קדוש. והלכה כרבי עקיבא:

נקבות, אין כאן לכהן כלום: **ח אחת בכרה ואחת שלא בכרה וילדו שני זכרים, אחד לו ואחד לכהן**. רבי טרפון אומר, הכהן בוחר לו את היפה. רבי עקיבא אומר, משמנין ביניהן, והשני ירעה עד שיטאב. והיב במתנות. רבי יוסי פוטר, שהיה רבי יוסי אומר, כל שחליפיו ביד כהן, פטור מן המתנות. רבי מאיר מחיב. מת אחד מהן, רבי טרפון אומר, יחלקו. רבי עקיבא אומר, המוציא מחבירו עליו הראיה. זכר ונקבה, אין כאן לכהן כלום: **ט יוצא דופן והבא אחריו, רבי טרפון אומר, שניהם ירעו עד שיטאבו ויאכלו במומן לבעלים**. רבי עקיבא אומר,

apply; in the first, because it is not the firstborn of the womb, and in the second, because another [animal] preceded it.

שְׁנֵיהֶן אֵינָן בְּכוֹר, הֲרֵאשׁוֹן מִשׁוּם שְׂאִינוֹ פֶּטֶר רַחֵם, וְהַשְּׂנִי מִשׁוּם שֶׁקָּדְמוֹ אַחֵר:

Gemara Bekhorot 30b

גמרא מסכת בכורות דף ל' ע"ב

Our Rabbis taught: If one wants to accept the responsibilities of a *chaver* [to keep all stringencies and be trusted regarding tithes and *taharot*], he is required to accept them in the presence of three *chaverim*. And even a Scholar must accept in front of three *chaverim*. An Elder who sits in a Yeshiva [i.e., a Rosh Hayeshivah] does not have to accept in front of three *chaverim* since he had already accepted [the stringencies of a *chaver*] when he was appointed. Abba Shaul says: Even a scholar [who is not a Rosh Hayeshivah] is not required to accept the responsibilities in front of three *chaverim*. And furthermore, others may accept in front of him. Said Rabbi Yochanan: In the days of the son of Rabbi Chanina the son of Antigonus was this [that even a scholar must accept in front of three *chaverim*] taught. For Rabbi Yehudah and Rabbi Yose were in doubt regarding a question in *taharot*. They sent a pair of scholars to the son of Rabbi Chanina, the son of Antigonus. They went and asked him to inquire into the matter. They found him carrying *taharot* [food prepared in an absolutely levitical, pure state]. He seated some of his students [who were *chaverim*] with them [to guard the food against being touched by the scholars] while he stood up to look into the question. They came back and informed Rabbi Yehudah and Rabbi Yose [of his conduct toward them]. Rabbi Yehudah said: The father of this one [Rabbi Chanina, the son of Antigonus] held scholars in contempt [by not trusting scholars in regard to *taharot*] and he, also, holds scholars in contempt. Rabbi Yose said to him: Let the respect of the elder [father and son] remain in its place [since this was not an act of contempt], rather, [they are priests and] since the day that the Temple was destroyed, priests guard their dignity by not trusting matters of *taharot* to anyone. Our Rabbis taught: [The wife of a *chaver* is considered as a *chaver*.] If a *chaver* dies, his wife, his sons and the members of his family, retain their status until there is reason to suspect them. And, similarly, a courtyard where *tekhelet* [wool dyed greenish-blue used for fringes in the *tzitzit*] is sold, retains its status [and can be trusted to use the proper dye] until it becomes disqualified.

תָּנוּ רַבָּנָן הֵבֵא לְקַבֵּל דְּבָרֵי חִבְרוֹת צָרִיף לְקַבֵּל בְּפָנָי שְׁלֹשָׁה חֲבָרִים וְאֶפִּילוֹ תַלְמִיד חֲכָם צָרִיף לְקַבֵּל בְּפָנָי שְׁלֹשָׁה חֲבָרִים. זָקֵן וְיוֹשֵׁב בִּישִׁיבָה אֵינּוּ צָרִיף לְקַבֵּל בְּפָנָי שְׁלֹשָׁה חֲבָרִים שֶׁכָּבֵר קִיבֵל עָלָיו מִשְׁעָה שֵׁשִׁיב. אֲבָא שְׂאוּל אוֹמֵר אִף תַּלְמִיד חֲכָם אֵינּוּ צָרִיף לְקַבֵּל בְּפָנָי שְׁלֹשָׁה חֲבָרִים וְלֹא עוֹד אֲלֵא שְׂאֲחָרִים מְקַבְּלִים לְפָנָיו. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן בֵּימֵי בְנוֹ שֶׁל רַבִּי חֲנִינָא בֶן אֲנְטִיגוֹס נִשְׁנִית מִשְׁנָה זו. רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי יוֹסִי אִיסְתַּפֵּק לְהוֹ מִלְתָּא בְּטַהֲרוֹת שְׁדָרוּ רַבָּנָן לְגַבֵּי בְנוֹ שֶׁל רַבִּי חֲנִינָא בֶן אֲנְטִיגוֹס אֲזִילוֹ אֲמָרוּ לִיה לְעִיָּין בַּה אֲשַׁכְּחֵהוּ דְקָא טַעֲזִין טַהֲרוֹת אוֹתֵיב רַבָּנָן מְדִידִיה לְגַבֵּייהוּ וְקָאִי אִיהוּ לְעִיָּינִי בַּה אַתּוּ אֲמָרוּ לִיה לְרַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי יוֹסִי אָמַר לְהוּ רַבִּי יְהוּדָה אָבִיו שֶׁל זֶה בִּיזָה תַלְמִידֵי חֲכָמִים אִף הוּא מְבַזָּה תַלְמִידֵי חֲכָמִים אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹסִי כְבוֹד זָקֵן יְהֵא מוֹנָה בְּמִקוֹמוֹ אֲלֵא מִיּוֹם שֶׁחָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ נִהְגוּ כַהֲנָיִם סְלִסּוּל בְּעֶצְמָן שְׂאִין מוֹסְרִין אֶת הַטַּהֲרוֹת לְכָל אָדָם. תָּנוּ רַבָּנָן חֲבֵר שְׂמַת אֲשֵׁתוֹ וּבְנָיו וּבְנֵי בֵיתוֹ הָרִי הֵן בְּחֻזְקָתָן עַד שֵׁיחֲשָׁדוּ. וְכֵן חֲצַר שְׂמוֹכְרִין בַּה תְּכַלֵּת הָרִי הִיא בְּחֻזְקָתָה עַד שֶׁתִּפְסֵל:

זוהר פנחס דף רמ"ז ע"א

תלת אינון דגִרְמִין ביש לְגִרְמִייהו תְּרִין בְּהָאֵי עֲלָמָא וְחָד בְּעֲלָמָא אַחְרָא וְאַלִין אינון. מָאן דְּלִיט גִרְמִיָּה דְתַנְיָן חַד מְמַנָּא אַתְפְּקֵד קָמִיָּה דְכַר נֶשׁ וּבְשַׁעְתָּא דְלִיט גִרְמִיָּה הֵהוּא כַר נֶשׁ הָאֵי מְמַנָּא וְשַׁבְעִין אַחְרָנִין דְמְמַנָּן תַּחֲוֵתִיָּה נְטִלִין הֵהוּא מְלָה וְאַמְרֵי אֲמֵן וְסִלְקֵי לָהּ לְעִילָא וְדִינֵין לָהּ וְאִיהוּ רְדִיף אַבְתְּרִיָּה עַד דְּעֵבִיד לִיָּה וְאַשְׁלִים לִיָּה הֵהוּא מְלָה. מָאן לָן רַב מִמִּשָּׁה דְאָמַר (שמות לב) וְאִם אֵין מְחַנֵּי נָא מִסְפָּרָךְ אֲשֶׁר בְּתַבְתָּ וְאָמַר לְעֹרְךָ וְאָף עַל גַּב דְּקַדְשָׁא כְרִיף הוּא עֵבִיד רְעוּתִיָּה עִם כָּל דָּא לָא אֲשַׁתְּזִיב מְעוֹנְשָׁא וְהָא אַתְמַר דְּלָא אֲדַכְּר בְּפִרְשַׁת וְאַתָּה תַּצִּיָּה וְאַתְמַחֵי מִתְמַן. וְהָא אוּקְמוּהּ מָאן לָן רַב מְדוּד מְלָכָא דְאָמַר (תהלים ט) אֲמַרְתִּי אֲשַׁמְרָה דְרַכִּי מִחַטּוֹא בְלִשׁוֹנִי אֲשַׁמְרָה לְפִי מִחַסּוֹם בְּעוֹד רִשְׁעַי לְגַנְדִּי. מָאֵי בְּעוֹד רִשְׁעַי לְגַנְדִּי הֵהוּא מְמַנָּא דְאַתְפְּקֵד עַל דָּא וְנִטִּיל הֵהוּא מְלָה לְאַבְבָּאֲשָׁא לִיָּה לְכַר נֶשׁ. וְחָד מָאן דְּזָרִיק נְהֻמָּא אוּ פִירוּרִין דְנֻהֻמָּא בְּאַרְעָא וְקָא עֵבִיד בֵּיהּ וְלִזְוִלָּא כְּמָה דְאַתְמַר הֵנִי תְרִי בְּהָאֵי עֲלָמָא. וְחָד בְּהֵהוּא עֲלָמָא מָאן דְּאוּקִיד שְׂרָגָא בְּמוֹצָאֵי שַׁבַּת עַד לָא מְטוּ יִשְׂרָאֵל לְקַדוּשָׁה דְסַדְרָא בְּגִין דְקָא מְחַלֵּל שַׁבְתָּא וְגַרְמִים לְגִירָא דְגַהֲיָנָם לְאַתְוֹקְדָא עַד לָא מְטָא זְמַנִּיָּה. חַד דּוּכְתָא אִית בְּגַהֲיָנָם לְאִינוּן דְקָא מְחַלֵּל שַׁבְתָּא. בִּינּוּ דְאִיהוּ אוּקִיד שְׂרָגָא עַד לָא מְטָא זְמַנִּיָּה חַד מְמַנָּא אִית בְּגַהֲיָנָם בְּמוֹצָאֵי שַׁבַּת וְאוּקִיד בְּקַדְמִיתָא לְהֵהוּא דּוּכְתָא וְאָמַר הָאֵי דּוּכְתָא דְפְלַגְנָא. וְכָל חַיִּיבִין דְגַהֲיָנָם מְסִיעֵי לְאוּקְדָא הֵהוּא דּוּכְתָא הֵהוּא מְמַנָּא קֶאֱרִי וְאָמַר (ישעיה כ"ב) הִנֵּה יְיָ מְטַלְטֵלְךָ מִלְטֵלָה נֶכֶד וְעַטְףָה עִמָּה. חַיִּיבִין דְגַהֲיָנָם אֲמַרֵי כְדוּר אֵל אַרְיָן רַחֲבַת יְדִים שְׁמָה תְמוֹת וְגוֹמַר. בְּגִין דְאִיהוּ גַרְמִים לִין לְאַתְוֹקְדָא עַד לָא מְטָא זְמַנִּיָּה. הָא לִין תְּלַתָּא דְגַרְמֵי בִיש לְגִרְמִייהו כְּמָה דְאַתְמַר:

Yosef le-Chok

יוסף לחוק

Ethical Teaching:

מוסר

Sefer Chasidim, 135-136

מספרי חסידים סימן קל"ה קל"ז

“For this let every devout one pray to You, to find at a proper time” (Psalms 32:6). The Sages expounded: To find at a proper time — this refers to a wife, that the Holy One, Blessed is He, should send him a good wife (Berakhot 8a) for “An intelligent wife comes from God” (Proverbs 19:14). The way of the world is that a man follows a woman, as is said regarding Achav: “Whom his wife, Izevel, led astray” (I Kings 21:25). The Midrash (Bereshit Raba 17:7) relates: It once happened, that a pious man married a completely, pious woman. Some time later, he divorced her. He went and married an evil, wicked woman. She [his first wife] went and married a completely, wicked man. The pious man abandoned his nature and turned evil. The wicked man repented his evil and became completely pious because of his wife. [Thus far the Midrash.] Every God-fearing man should not take advice from his wife, even if she is God-

תְּפַלֵּל כָּל חָסִיד אֵלֶיךָ לְעַת מְצָא וְדַרְשׁוּ חֻכְמִים לְעַת מְצָא זֹו אִשָּׁה שְׂיִזְמִין לוֹ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אִשָּׁה טוֹבָה כִּי מַדָּה אִשָּׁה מְשַׁבְּלַת בְּנוֹהֵג שְׁבַעוֹלָם הָאִישׁ כְּרוּךְ אַחַר הָאִשָּׁה שְׁנֹאֲמַר בְּאַחָאָב אֲשֶׁר הִסְתָּה אוֹתוֹ אֵיזְבֵּל אִשְׁתּוֹ. וּמַעֲשֵׂה בְחָסִיד אַחַד (ב"ר פ"ז וע"ש כל המעשה) שְׁנֹשָׂא אִשָּׁה חָסִידָה גְמוּרָה לְיָמִים נָתַן לָהּ גִט הֵלֵךְ וּנְשָׂא אִשָּׁה רָעָה בַת בְּלִיעֵל וְזֹאת הֵלְכָה וּנְשָׂאת לְרִשְׁעַי גְמוּר חָסִיד עֲזַב מְדוּתוֹ וְנִהְפָּךְ בְּעֵצַת הָרָעָה וְהִרְשַׁע שָׁב מִרְשָׁעוֹ וְנִעֲשֵׂה חָסִיד גְמוּר עַל יְדֵי אִשְׁתּוֹ לְכֵן כָּל יִרְאֵה ה'

fearing, regarding the performance of a *mitzvah*, because women are parsimonious. Was there ever a woman greater in the fear of Heaven than our Matriarch Sarah? Yet although Avraham said to her, “Hurry! Three *se'ah*! [She asked:] Of meal?” And it was necessary for him to command her “Fine flour” (Genesis 18:6, see Rashi there for another explanation). Regarding this, the Sages expounded: We see from here, that a woman is more grudging toward guests than a man. However, when it comes to worldly matters: If your wife is short, bend down and whisper to her [i.e., always ask and take her advise]. “The name of the wicked will rot” (Proverbs 10:7) — these are scribes who add or omit words, intending by it, to allude to their names at the beginning of the lines. For the sake of their loathsome names, should they omit or add words or switch their order? Regarding them, it is said: “You have obliterated their names forever” (Psalms 9:6).

Practical Law:

Rambam, Laws of Prayer, Chapter 11

(1) It is permissible to turn a synagogue into a house of study, but it is forbidden to turn a house of study into a synagogue, because a house of study has greater sanctity than does a synagogue, and one may raise the level of sanctity, but not lower it. If the people of a city sell a synagogue, they must use the money from it to buy a reading table [for the Torah scroll]. If they sell a reading table, they must use the money to buy scarves or a case for a Torah scroll. If they sell scarves or a case, they must use the money to buy bound books of the Torah (*chumashim*). If they sell bound books of the Torah, they must use the money to buy a Torah scroll. But if they sell a Torah scroll, they may not use the money for buying anything other than another Torah scroll, for there is no higher degree of sanctity than that of a Torah scroll. This applies to money left over [if they sold a Torah scroll and bought another and had money left over, it may only be used towards the purchase of another Torah scroll]. (2) Similarly, if the people

אֶל יִקַּח עֵצָה מֵאִשְׁתּוֹ מִדְּבַר מִצְוָה מִפְּנֵי שְׂעִינֵיהֶם צָרָה וְאִפִּילוּ הִיא יִרְאֵת שָׁמַיִם מִי לָנוּ גְדוּלָה בִּירְאֵת שָׁמַיִם יוֹתֵר מִשָּׂרָה אֲמִנּוּ. אַף עַל פִּי שְׂאֵמֵר לָהּ אֲבָרְהָם מִהָרִי שְׁלֹשׁ סָאִים קָמַח עַד שְׂצוּהָ לָהּ סוּלַת וְדָרְשׁוּ חֻכְמִים מִכָּאֵן שֶׁהָאִשָּׁה עֵינֶיהָ צָרָה בְּאוֹרְחִים יוֹתֵר מִן הָאִישׁ אֲבָל בְּדַבְּרֵי הָעוֹלָם אֶתְתָּךְ גּוֹצֵא גִחִין וְלֹחֵשׁ לָהּ: (משלי י) שֵׁם רְשָׁעִים יִרְקַב אֲלוֹ הַסּוֹפְרִים הַמוֹסִיפִים תִּיבוֹת אוֹ מַחְסְרִים תִּיבוֹת וּמְכוּוֹנִים לְרֵמוֹז שְׁמֵם בְּרֵאשֵׁי שִׁטוֹת וְכִי בִשְׂבִיל שְׁמֵם הַנִּמְאָס יִחְסְרוּ תִיבוֹת אוֹ יוֹסִיפוּ אוֹ יִהְפְּכוּ עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר (תהלים ט) שְׁמֵם מַחִית לְעוֹלָם וָעַד:

הלכה

הרמב"ם הלכות תפלה פרק י"א

א מותר לַעֲשׂוֹת בֵּית הַכְּנֶסֶת בֵּית הַמְּדֻרָשׁ אֲבָל בֵּית הַמְּדֻרָשׁ אֲסוּר לַעֲשׂוֹת בֵּית הַכְּנֶסֶת שְׂקֻדוּשַׁת בֵּית הַמְּדֻרָשׁ יִתִּירָה עַל קְדוּשַׁת בֵּית הַכְּנֶסֶת וּמַעֲלִין בְּקֹדֶשׁ וְלֹא מוֹרִידִין. בְּנֵי עִיר שְׂמֹכְרוּ בֵּית הַכְּנֶסֶת יֵשׁ לָהֶן לִיקַח בְּדָמָיו תִּיבָה. מְכָרוּ תִיבָה יֵשׁ לָהֶן לִיקַח בְּדָמֶיהָ מִטְּפָחוֹת אוֹ תֵיק לְסֵפֶר תוֹרָה מְכָרוּ מִטְּפָחוֹת אוֹ תֵיק לְוִקְחִין בְּדָמָיו חוֹמְשֵׁין מְכָרוּ חוֹמְשֵׁין לְוִקְחִין בְּדָמָיו סֵפֶר תוֹרָה אֲבָל אִם מְכָרוּ סֵפֶר תוֹרָה אֵין לְוִקְחִין בְּדָמָיו אֲלֵא סֵפֶר תוֹרָה אַחַר שְׂאֵין שֵׁם קְדוּשָׁה לְמַעַלָּה מִקְדוּשַׁת סֵפֶר תוֹרָה וְכֵן בְּמוֹתֵרֵיהֶן: ב וְכֵן אִם גְּבוּ הָעָם מַעוֹת לְבָנוֹת

collect money to build a house of study or for a synagogue, or to buy a reading table, scarves, a case, or a Torah scroll, and then they change their minds, the money that they collected may not be used for a different purpose except to go from a lesser to a greater degree of sanctity. But if they accomplished what they collected the money to do, and money is left over, the remainder may be used for whatever they want. All vessels of the synagogue have the same status as a synagogue. The curtain in front of the ark in which the Torah scrolls are kept has the same status as the scarves of the scrolls. But, if a condition was made concerning them, their status is as stipulated.

(3) Regarding which case is it referring to

when said that it is permissible to sell a synagogue? Regarding a synagogue of a village which was built with only the villagers in mind, so that they would have a place to pray in. Therefore, if all of them want to sell it, they are permitted to do so. But, a synagogue in a large city since it is built with all the people of the world in mind, so that anyone who comes to that city may come to pray there. Therefore, it becomes the property of all Jewry, and it must never be sold.

בית המדרש או לבית הכנסת לקנות תיבה או מטפחות ותיק או ספר תורה ורצו לשנות כל מה שגבו אין משנין אותן אלא מקדושה קלה לקדושה חמורה ממנה. אבל אם עשו מה שגבו לעשות והותירו משנין המותר לכל מה שירצו. וכל כלי בית הכנסת בבית הכנסת. פרוכת שעל הארון שמניחים בו הספרים, במטפחות הספרים ואם התנו עליהם הרי הן כפי התנאי: ג במה דברים אמורים שמוותר למכור בית הכנסת בבית הכנסת של כפרים שלא עשו אותה אלא על דעת בני הכפר לבדם שתהיה להם להתפלל בה שאם רצו כלם למוכרה מותרין. אבל בית הכנסת של כרבין הואיל ועל דעת כל אנשי העולם נעשה שיבוא ויתפלל בו כל הבא אל המדינה נעשה של כל ישראל ואין מוכרין אותן לעולם:

PINCHAS FOR THURSDAY NIGHT

פינחס ליל ששי

צירוף יהוה

יח אליו זרעית בני גד
למניניהון ארבעין אלפין
וחמש מאה: יט בני יהודה ער
ואונן ומית ער ואונן בארץ
דכנען: כ והו בני יהודה
לזרעיהון לשלה זרעית שלה
לפרץ זרעית פרץ לזרח
זרעית זרח: כא והו בני פרץ

יח אלה משפחת בני גד לפקדיהם
ארבעים אלה וחמש מאות: ס יט בני
יהודה ער ואונן ומית ער ואונן בארץ
כנען: כ ויהיו בני יהודה למשפחתם
לשלה משפחת השלני לפרץ משפחת
הפרצי לזרח משפחת הזרחי: כא ויהיו

(18) These are the families of the sons of Gad according to those that were counted, forty thousand and five hundred. (19) The sons of Yehudah were Eir and Onan, but Eir and Onan died in the land of Canaan. (20) And the sons of Yehudah according to their families: The family of the Sheilani from Sheilah, the family of the Par'tzi from Peretz, the family of the Zarachi from Zerach. (21) And